

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET TIJARDOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 38906/13)

PRESUDA

STRASBOURG

19. lipnja 2014.

Ova presuda je konačna ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Tijardović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u Odboru u sastavu:

Mirjana Lazarova Trajkovska, *predsjednica*,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Ksenija Turković, *suci*,

i André Wampach, *zamjenik tajnika odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 27. svibnja 2014.,

Donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 38906/13) protiv Republike Hrvatske što ga je hrvatska državljanka, gđa Dragica Tijardović („podnositeljica zahtjeva”) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 16. svibnja 2013. godine.

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. V. Duplančić, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva posebice je tvrdila da je došlo do povrede njezina prava na poštovanje njezina doma, suprotno čl. 8. Konvencije.

4. Dana 18. rujna 2013. Vlada je obaviještena o zahtjevu.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1957. godine i živi u Splitu.

6. Neutvrđenog je datuma svekru podnositeljice dodijeljeno stanarsko pravo na stanu na adresi Teutina 1, Split. Međutim, s obzirom da je taj stan bio zapušten, 1983. godine dodijeljeno mu je stanarsko pravo na drugi stan na adresi Kvaternikova 1, također u Splitu. Iste su se godine svekar podnositeljice, njegova žena, suprug podnositeljice, podnositeljica i njihovo dijete uselili u stan u Kvaternikovoj ulici. Još je jedno dijete rođeno 1984. godine.

7. Svekar i svekrva podnositeljice renovirali su prvi stan u Teutinoj ulici i uselili natrag u njega 1985. godine. Podnositeljica, njezin suprug i njihova djeca nastavili su živjeti u drugom stanu u Kvaternikovoj ulici. Plaćali su

stanarinu i sve račune. Dana 3. lipnja 1991. Sabor je donio Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo koji je regulirao prodaju stanova u društvenom vlasništvu koji su se do tada davali na korištenje na temelju stanarskog prava. Općenito, Zakon je nositeljima stanarskog prava na stanu u društvenom vlasništvu omogućio kupnju tog stana po povlaštenim uvjetima.

8. Suprug podnositeljice preminuo je 1994. godine te je ona nastavila živjeti u istom stanu sa svoje dvoje djece.

9. Zakon prepoznaje posebnu kategoriju najmoprimaca koji su ranije stekli stanarsko pravo na stanovima u privatnom vlasništvu. Sukladno zakonu, takvi najmoprimci uživaju niz zaštita poput obveze vlasnika da ugovore najam stana na neodređeno vrijeme, plaćanja takozvane „zaštićene najamnine“ čiji iznos propisuje Vlada te strogo ograničenih razloga zbog kojih se ugovor o najmu može raskinuti. Zakon je ukinuo sam institut stanarskog prava.

10. Svekar podnositeljice preminuo je 1998. godine. Svekrva podnositeljice kupila je prvi stan 2000. godine.

11. Na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, podnositeljica je od Grada Splita kao vlasnika stana u kojem je živjela zatražila sklapanje ugovora o kupoprodaji stana između vlasnika kao prodavatelja i nje kao kupca. S obzirom da je vlasnik odbio njezin zahtjev, dana 7. studenoga 2000. podnositeljica je podnijela tužbu Općinskom sudu u Splitu, tražeći da taj sud donese presudu kojom bi se zamijenio ugovor o kupoprodaji stana. Naknadno je također tražila i da se njoj prizna status zaštićenog najmoprimca. Dana 23. studenoga 2007. Grad Split podnio je protutužbu u kojoj je naveo da podnositeljica nema pravni temelj za prebivanje u stanu i tražio njezino iseljenje.

12. Dana 30. lipnja 2009. Općinski sud u Splitu odbio je zahtjev podnositeljice na temelju činjenice da nikad nije stekla status zaštićenog najmoprimca ili bilo koje drugo pravo na taj stan i stoga nema pravni temelj za stanovanje u stanu. Općinski sud je prihvatio protutužbu i naložio iseljenje podnositeljice zahtjeva.

13. Tu je presudu u žalbenom postupku potvrdio Županijski sud u Splitu dana 25. kolovoza 2010.

14. Dana 19. rujna 2012. Vrhovni sud je nedopuštenom proglasio reviziju koju je podnijela podnositeljica zahtjeva. Utvrdio je da pravna pitanja postavljena u njoj nisu bitna za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnost građana u smislu članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku.

15. Dana 8. ožujka 2011. i 3. prosinca 2012. podnositeljica je podnijela dvije ustavne tužbe u kojima je tvrdila da se u stan uselila kao članica kućanstva njezina svekra kojem je dodijeljeno stanarsko pravo za taj stan; da predmet za nju predstavlja egzistencijalni problem jer joj njezina skromna primanja ne omogućuju osiguravanje drugog smještaja; da u stanu

živi od 1983. godine te za njega plaća stanarinu i sve komunalne račune; da je vlasti nisu zatražile da napusti stan nakon što su se njezini svekar i svekrva odselili u drugi stan te da su time prihvatili da ona ima pravo živjeti u stanu u Kvaternikovoj ulici.

16. Dana 28. ožujka 2013. tužbe podnositeljice odbijene su kao neosnovane na temelju činjenice da nije iznijela nikakve tvrdnje relevantne za zaštitu njezinih ustavnih prava.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

17. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Narodne novine" broj 27/1991, 33/1992, 43/1992, 69/1992, 25/1993, 26/1993, 48/1993, 2/1994, 44/1994, 47/1994, 58/1995, 11/1996, 11/1997 i 68/1998) propisuje uvjete za prodaju stanova koji su dani na korištenje na temelju stanarskog prava. Općenito, Zakon ovlašćuje nositelja stanarskog prava na stanu u društvenom vlasništvu da taj stan otkupi pod povoljnijim uvjetima.

Relevantna odredba Zakona glasi:

Članak 4.

"Svaki nositelj stanarskog prava (u daljnjem tekstu: stanar) može istaći zahtjev za kupnju stana u pisanom obliku ...vlasniku (prodavatelj), a prodavatelj ga je dužan prodati."

18. Članak 161 st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine" br. 91/1996) glasi kako slijedi:

"Vlasnik ima pravo zahtijevati od osobe koja posjeduje njegovu stvar da mu ona preda svoj posjed te stvari."

19. Relevantan dio Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ broj 4/1977, 36/1977 (ispravak), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991, i "Narodne novine" broj 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008 and 123/2008) propisuje kako slijedi:

Članak 382

"(22) Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni...".

**Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u
Strasbourg u o povredi temeljnog ljudskog prava ili**

Članak 428a

“(1) Kada Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojem je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to ljudsko pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.”

NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

20. Podnositeljica je prigovorila da su domaći sudovi povrijedili njezino pravo na poštovanje njezina doma. Pozvala se na članak 8. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje ... svoga doma ...

2. Javna se vlast neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

21. Vlada je tvrdila da podnositeljica nije iscrpila domaća pravna sredstva. Tvrdila je da je podnijela reviziju, pravno sredstvo koje joj u okolnostima njezina slučaja nije davalo nikakve izgleda za uspjeh i koje je Vrhovni sud na kraju proglasio nedopuštenim. Nadalje, u svojoj ustavnoj tužbi nije iznijela nikakav prigovor u svezi s njezinim pravom na poštovanje njezina doma.

22. Podnositeljica je odgovorila da je iscrpila sva dostupna pravna sredstva na domaćim sudovima te da je pred domaćim sudovima inzistirala na zaštiti svojih prava na poštovanje njezina doma.

2. Ocjena Suda

23. Sud ponavlja da pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava obično zahtjeva da sve prigovore koji se naknadno namjeravaju iznijeti na međunarodnoj razini prvo treba uputiti domaćim sudovima, barem u biti, te u skladu s formalnim uvjetima i rokovima propisanim domaćim pravom. Svrha je pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava omogućiti domaćim tijelima (prvenstveno pravosudnim tijelima) razmatranje tvrdnje da je došlo do povrede nekog konvencijskog prava te, ako je potrebno, osiguravanje obeštećenja prije nego te tvrdnje budu podnesene Sudu. Ukoliko na nacionalnoj razini postoji pravno sredstvo koje domaćim sudovima omogućuje razmatranje, barem u biti, svih tvrdnji o navodnoj povredi konvencijskog prava, to pravno sredstvo treba iskoristiti (vidi *Azinas protiv Cipra* [VV], br. 56679/00, stavak 38., ECHR 2004.-III).

24. Vraćajući se na okolnosti ovog slučaja Sud napominje da je podnositeljica istovremeno podnijela reviziju i ustavnu tužbu, obje protiv presude Županijskog suda u Splitu od 25. kolovoza 2010. Dana 19. rujna 2012. Vrhovni sud je utvrdio da je revizija nedopuštena na temelju činjenice da primjena zakona u pogledu pitanja relevantnih za procjenu predmeta podnositeljice nije sporna. Međutim, Vrhovni sud reviziju podnositeljice nije proglasio nedopuštenom iz formalnih razloga, već je razmotrio pitanje jesu li zaključci nižih sudova u predmetu podnositeljice u skladu s ranijom praksom Vrhovnog suda.

25. Nakon što je njezina revizija proglašena nedopuštenom, podnositeljica je podnijela drugu ustavnu tužbu. Niti jedna ustavna tužba podnositeljice nije proglašena nedopuštenom iz formalnih razloga, primjerice zbog toga što nije postupila u skladu sa pravilima postupka propisanim domaćim zakonima. Umjesto toga, Ustavni sud je odbacio tužbu podnositeljice kao nedopuštenu na temelju činjenice da nije iznijela nikakve tvrdnje relevantne za zaštitu njezinih ustavnih prava. Time je Ustavni sud implicitno prihvatio da je ustavna tužba podnositeljice zadovoljila formalne uvjete (za usporedbu vidi *Bjedov protiv Hrvatske*, br. 42150/09, stavak 48., 29. svibnja 2012.). Sud nema razloga smatrati drugačije. Sud također napominje da je, pri podnošenju tužbi Ustavnom sudu, podnositeljica u biti prigovorila svojem iseljenju iz stana u kojem je prebivala od 1983. godine. Time je Ustavnom sudu dala odgovarajuću priliku za popravljavanje situacije kojoj sada prigovara pred Sudom. U tim okolnostima, Sud smatra da je podnositeljica iscrpila domaća pravna sredstva koja se odnose na njezin prigovor na temelju članka 8. Konvencije u vezi s njezinim pravom na poštivanje njezina doma (za usporedbu vidi *Paulić protiv Hrvatske*, br. 3572/06, stavci 25. i 26., 22. listopada 2009.; *Orlić protiv Hrvatske*, br. 48833/07, stavci 40. i 41., 21. lipnja 2011. i *Brežec protiv Hrvatske*, br. 7177/10, stavak 27., 18. srpnja 2013.). Sukladno tome, njen zahtjev se ne može odbaciti zbog neiscrpjivanja domaćih pravnih sredstava.

26. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

27. Podnositeljica je tvrdila da nema gdje drugdje živjeti te da je sporni stan njezin jedini dom. Njezina skromna primanja joj ne omogućuju osiguravanje drugog smještaja i iseljenjem bi postala beskućnica. Pred domaćim je sudovima iznijela razne tvrdnje protiv svojeg iseljenja iz stana u kojem prebiva od 1983. godine (vidi stavak 14. gore). Međutim, domaći su sudovi jednostavno utvrdili da nema nikakvo pravo prebivati u stanu te naložili njezino iseljenje.

28. Vlada je prihvatila da je stan u pitanju bio dom podnositeljice te da rješenje o iseljenju predstavlja miješanje u njezino pravo na poštivanje njezina doma. Međutim, budući da podnositeljica pred domaćim sudovima nije iznijela nikakve tvrdnje koje se odnose na njezino pravo na poštovanje njezina doma, domaći sudovi nisu bili dužni provesti test razmjernosti.

2. Ocjena Suda

(a) Radi li se o pravu koje štiti članak 8.

29. Stranke se slažu da je predmetni stan bio dom podnositeljice te je stoga imala pravo koje štiti članak 8. Konvencije. S tim u vezi Sud također naglašava da je pitanje hoće li se nekretnina smatrati „domom“ činjenično pitanje koje ne ovisi o zakonitosti posjeda prema odredbama nacionalnih zakona (vidi *McCann protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 19009/04, stavak 46., 13. svibnja 2008.).

30. Neosporno je da je podnositeljica živjela u spornom stanu od 1983. godine. S obzirom na to, Sud utvrđuje da je podnositeljica imala dovoljnu i trajnu povezanost sa spornim stanom na temelju koje se on može smatrati njezinim „domom“ u smislu članka 8. Konvencije.

(b) Je li došlo do miješanja u pravo podnositeljice na poštivanje njezina doma

31. Sud je donio nekoliko presuda u kojima je ocjenjivao pitanje miješanja u pravo podnositelja na poštivanje njegovu ili njezina doma u okolnostima kada im je naloženo iseljenje. U predmetu *Stanková protiv Slovačke* (br. 7205/02, 9. listopada 2007.) Sud je presudio kako slijedi:

„57. Sud primjećuje, a to nije sporno među strankama, da je obveza podnositeljice da napusti stan predstavljala miješanje u njezino pravo na poštivanje njezina doma koja se temeljila na mjerodavnim odredbama Građanskog zakona i Naloga o izvršenju iz 1995. ...“

32. Nakon toga, Sud je u gore citiranom predmetu *McCann* presudio:

„47. Nadalje je usuglašeno da je učinak otkaza koji su lokalne vlasti dostavile supruzi podnositelja zahtjeva, zajedno s postupkom zbog smetanja posjeda koji su pokrenule lokalne vlasti, bilo miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na poštivanje njegova doma.“

33. Nadalje, Sud je u predmetu *Ćosić protiv Hrvatske* (br. 28261/06, 15. siječnja 2009.) presudio:

„18. Sud smatra da obveza podnositeljice zahtjeva da napusti stan predstavlja miješanje u njezino pravo na poštovanje njezina doma bez obzira na činjenicu da presuda kojom je naloženo iseljenje podnositeljice zahtjeva još nije izvršena.“

34. Sud ne vidi nikakav razlog da u ovom predmetu odstupi od ovakvog pristupa. Primjećuje da je odluka kojom je podnositeljici zahtjeva naloženo iseljenje postala pravomoćna 25. kolovoza 2010. kada je Županijski sud u Splitu potvrdio prvostupanjsku presudu (vidi stavak 13. gore). Sud smatra da nalog za iseljenje izdan protiv podnositeljice zahtjeva predstavlja miješanje u njezino pravo na poštivanje njezina doma bez obzira na to što presuda kojom je naloženo iseljenje podnositeljice zahtjeva još nije izvršena. Činjenica da su domaći sudovi odgodili iseljenje podnositeljice nije od presudne važnosti jer se taj postupak može nastaviti na zahtjev države u bilo kojem trenutku (uspoređi s *Paulić*, gore citirano, stavak 38.).

(c) Je li miješanje bilo propisano zakonom i je li se njime nastojao ostvariti legitimni cilj

35. Domaći su sudovi naložili podnositeljici zahtjeva da napusti predmetni stan temeljem hrvatskih zakona koji uređuju vlasništvo, a koji vlasniku dopuštaju da traži povrat svojeg posjeda kada posjednik nema pravne osnove za posjedovanje (vidjeti prethodno navedenu mjerodavnu odredbu Zakona o vlasništvu u gore navedenom stavku 18.).

36. Sud ponavlja da je u prvom redu na domaćim vlastima, odnosno sudovima, da tumače i primjenjuju domaće pravo, čak i u onim područjima u kojima Konvencija „inkorporira“ pravila tog zakona s obzirom na to da su domaće vlasti, po prirodi stvari, posebice kvalificirane rješavati pitanja koja se u tom smislu postavljaju (vidi, *mutatis mutandis*, *Winterwerp protiv Nizozemske*, 24. listopada 1979., stavak 46., Serija A, br. 33). Sud neće svojim tumačenjem zamijeniti njihovo ako nema arbitrarnosti (vidi, primjerice, *Tejedor García protiv Španjolske*, 16. prosinca 1997., stavak 31., *Izješća o presudama i odlukama 1997.-VIII*).

37. Predmetni nalog za iseljenje izdali su domaći sudovi temeljem hrvatskih zakona koji uređuju vlasništvo, koji vlasniku dopuštaju da traži povrat svojeg posjeda kada posjednik nema pravne osnove za posjedovanje. Prilikom nalaganja iseljenja podnositeljice zahtjeva domaći sudovi oslonili su se na članak 161. Zakona o vlasništvu. Uz napomenu da je njegova ovlast razmatranja usklađenosti s domaćim pravom ograničena (vidi, među

ostalim, *Allan Jacobsson protiv Švedske* (br. 1), 25. listopada 1989., Serija A, br. 163, str. 17., stavak 57.), Sud smatra da su odluke domaćih sudova kojima se nalaže iseljenje podnositeljice u skladu s domaćim pravom (vidi *Čosić protiv Hrvatske*, gore citirano, stavak 19.). Spornim se miješanjem stoga željelo ostvariti legitimni cilj zaštite prava vlasnika stana (vidi *Orlić*, gore citirano, stavak 62.).

(d) Je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“

38. Prema tome, središnje je pitanje u ovom predmetu je li miješanje bilo proporcionalno cilju koji se nastoji ostvariti i stoga „nužno u demokratskom društvu“. Sud ponavlja da iako članak 8. ne sadrži izričite postupovne zahtjeve, postupak donošenja odluka koji je povezan sa mjerama miješanja mora biti pošten i kao takav omogućiti dužno poštivanje interesa zajamčenih člankom 8. (vidi *Giacomelli protiv Italije*, br. 59909/00, stavak 82., ECHR 2006.-XII; *Maumousseau i Washington protiv Francuske*, br. 39388/05, stavak 62., 6. prosinca 2007.; *V.C. protiv Slovačke*, br. 18968/07, stavak 141., ECHR 2011. (izvadci) i *Hardy i Maile protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 31965/07, stavak 219., 14. veljače 2012.). U tom pogledu, Sud je u predmetu *Connors protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, (br. 66746/01, stavci 81. – 84., 27. svibnja 2004.) koji se odnosi na skraćeni postupak zbog smetanja posjeda, zaključio kako slijedi:

„83. Procesna zaštita dostupna pojedincu posebno je bitna pri utvrđivanju je li tužena država, kada je određivala regulatorni okvir, ostala unutar svoje slobodne procjene. Sud posebice mora razmotriti je li postupak donošenja odluka koji je doveo do mjera miješanja bio pošten i omogućuje li dužno poštivanje interesa koji su pojedincu zajamčeni člankom 8. ...“

39. U vezi s time, Sud ponavlja da bi svakoj osobi kojoj prijete opasnost od miješanja u njezino ili njegovo pravo na dom načelno trebalo omogućiti da neovisni sud ocijeni razmjernost i razumnost te mjere s obzirom na relevantna načela sadržana u članku 8. Konvencije, neovisno o tome što ta osoba nema, temeljem domaćeg prava, pravo stanovati u stanu (vidi, *mutatis mutandis*, *McCann*, gore citirano, stavak 50. i *Orlić*, gore citirano, stavak 65.).

40. Sud, međutim, naglašava da se to pitanje ne nameće automatski u svakom predmetu vezanom uz prisilno iseljenje. Ako se podnositelj zahtjeva brani pozivajući se na članak 8. kako bi spriječio prisilno iseljenje, to je njegovo pravo, a na sudu je da takav zahtjev prihvati ili odbije.

41. Sud primjećuje da je u ovom predmetu podnositeljica zahtjeva postavila pitanje svoga prava na poštovanje doma. Pred domaćim sudovima podnositeljica je iznijela tvrdnje vezane uz razmjernost njezina iseljavanja, poput činjenice da se u stan uselila kao članica kućanstva njezina svekra kojem je dodijeljeno stanarsko pravo na tom stanu; da predmet za nju predstavlja egzistencijalni problem jer joj njezina skromna primanja ne omogućuju osiguravanje drugog smještaja; da u stanu živi od 1983. godine

te za njega plaća stanarinu i sve komunalije; da je vlasti nisu zatražile da napusti stan nakon što su se njezini svekar i svekrva odselili u drugi stan te da su time prihvatili da ona ima pravo živjeti u stanu u Kvaternikovoj ulici.

42. Sud također primjećuje da je sporni stan dodijeljen svekru podnositeljice zahtjeva u posebnim okolnostima koje su postojale u bivšoj Jugoslaviji kad su zaposlenici plaćali obvezne mjesečne doprinose za stambene fondove i kad su velikom dijelu zaposlenika dodijeljeni stanovi u društvenom vlasništvu. Treba napomenuti da je sporni stan bio u društvenom vlasništvu kad je dodijeljen podnositeljici zahtjeva. Iako tužena država uživa veliku slobodu procjene u kreiranju svoje socijalne i stambene politike, Sud primjećuje da izdavanje naloga za iseljenje nije zatraženo sve do 2007. godine, u kontekstu postupka u kojem je podnositeljica zahtjeva tražila da se prizna njezino pravo na otkup stana kao nositeljice stambenog prava. Stoga, uz ukazivanje na dugogodišnje prebivanje podnositeljice u stanu te činjenicu da je za njega plaćala stanarinu, Sud također primjećuje da vlasnik stana nije od početka imao čvrsto stajalište glede prava podnositeljice da prebiva u stanu (vidi *Orlić*, gore citirano, stavak 70. i *Brežec*, gore citirano, stavak 48.).

43. Međutim, kad je riječ o odlukama domaćih tijela u ovom predmetu, njihovi su nalazi ograničeni na zaključak da prema važećim nacionalnim zakonima podnositeljica zahtjeva nije imala zakonsko pravo prebivati u stanu. Domaći su se sudovi tako ograničili na odluku da podnositeljica zahtjeva nije imala pravnu osnovu za prebivanje u stanu te nisu provodili daljnju analizu razmjernosti mjere koju je protiv nje trebalo provesti, odnosno njezinog iseljenja iz stana u kojem je prebivala od 1983. godine.

44. Time što su propustili ispitati prethodno spomenute tvrdnje, domaći sudovi podnositeljici zahtjeva nisu pružili odgovarajuće postupovne mjere zaštite. Postupak donošenja odluka koji je doveo do mjera miješanja u tim okolnostima nije bio pošten i nije omogućio dužno poštivanje interesa koji su pojedincu zajamčeni člankom 8. (za usporedbu vidi gore citirane predmete *Čosić*; *Paulić*; *Orlić*; *Bjedov* i *Brežec*).

45. Stoga je u ovom predmetu došlo do povrede članka 8. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

46. Članak 41. Konvencije navodi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Naknada štete

47. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 100.300,00 eura (EUR) na ime materijalne štete.

48. Vlada se protivila tom zahtjevu.

49. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete, stoga odbacuje ovo potraživanje.

B. Troškovi i izdatci

50. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala 57.525,00 hrvatskih kuna (HRK) za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima te 2.000,00 eura (EUR) za one nastale pred Sudom.

51. Vlada potraživane iznose smatra neosnovanima i pretjeranima.

52. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihov iznos razuman. Sud u ovom predmetu, uzevši u obzir dokumente kojima raspolaže i gore navedene kriterije, smatra razumnim dodijeliti iznos od 4.000,00 eura (EUR) koji pokriva troškove po svim osnovama.

C. Zatezna kamata

53. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ OVIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. Utvrđuje da je došlo do povrede čl. 8. Konvencije;
3. Utvrđuje
  - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom sukladno članku 44. stavku 2. Konvencije, slijedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja;
    - (i) 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se podnositeljici zahtjeva mogli zaračunati;
    - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je

jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. Odbacuje zahtjev podnositeljice za pravičnom naknadom.

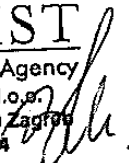
Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 19. lipnja 2014. godine sukladno pravilu 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

André Wampach
zamjenik tajnika

Mirjana Lazarova Trajkovska
predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72460496524

Prijevod, lekturu i pravnu redakturu napravila prevoditeljska agencija „Alkemist Studio“ d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.